

IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994

Manifest UNESCO o veřejných knihovnách se zakládá na přesvědčení, že zřizování a správa veřejných knihoven jsou úkolem národních vlád a místních samospráv.

UNESCO věří, že tam, kde veřejné knihovny nesplňují zásady vyjádřené v tomto manifestu, pedagogové, sociální a kulturní pracovníci a osobnosti politického života podníká a všemožně podpoří budování takových služeb veřejných knihoven, které se stanou ústředním a dynamickým činitelem aktivního rozvíjejícího se společenství.

Základními hodnotami lidstva jsou svoboda, prosperita a rozvoj společnosti i jednotlivců. Těchto hodnot mohou dosáhnout pouze dobře informovaní občané schopní vykonávat svá demokratická práva a aktivně se podílet na životě společnosti. Podmínkou jejich konstruktivní účasti a rozvoje demokracie je nejen přiměřené vzdělání, ale také svobodný a ničím neomezený přístup k vědomostem, myšlenkám, kultuře a informacím. Veřejná knihovna je místní bránou do světa vědomostí a základním předpokladem celoživotního vzdělávání, nezávislého rozhodování a kulturního rozvoje jednotlivců i společenských skupin.

Tento Manifest proklamuje přesvědčení UNESCO o tom, že veřejná knihovna je živoucím nástrojem vzdělávání, kultury a informační činnosti a nezbytným prostředkem podpory míru a duchovního rozvoje lidstva.

UNESCO proto vyzývá všechny vlády a místní samosprávy k aktivní podpoře rozvoje veřejných knihoven.

Veřejná knihovna

Veřejná knihovna je místním informačním střediskem, zabývající se zpřístupňováním všech druhů vědomostí a informací svým uživatelům. Služby veřejné knihovny se poskytují bez rozdílu všem, nezávisle na věku, rasovém původu, pohlaví, víře, národnosti, jazyku či sociálním postavení. Uživatelům, kteří nemohou, ať již z jakýchkoli důvodů, používat běžně nabízené služby a fondy, musí knihovna nabídnout služby a fondy speciální. Týká se to např. jazykových menšin, tělesně či duševně postižených lidí, nemocničních pacientů či uvězněných.

Knihovna musí zpřístupňovat fondy odpovídající zájmům všech věkových vrstev. Knihovní fondy musí obsahovat a služby využívat jak tradiční

materiály, tak všechny odpovídající druhy moderních informačních médií a technologií. Základním požadavkem je vysoká kvalita fondů knihovny a jejich souvislost s místními potřebami. Fondy musí odrážet aktuální trendy a směry vývoje společnosti a být pamětí tvořivého úsilí lidstva. Fondy ani služby by neměly být ideologicky, politicky, ani z náboženských důvodů cenzurovány a neměly by být pod komerčním tlakem.

Poslání veřejné knihovny

Jádrem služeb veřejné knihovny by měly být následující klíčové činnosti vztahující se k informacím, gramotnosti, vzdělávání a kultuře:

1. vytváření a posilování čtenářských návyků od raného dětství;
2. podpora samostatného sebevzdělávání i všech stupňů školského vzdělávání;
3. poskytování příležitosti pro osobní tvůrčí rozvoj;
4. povzbuzování imaginace a kreativity dětí a mládeže;
5. podpora uvědomělého přístupu ke kulturnímu dědictví a k hodnotám umění a pokroku vědy;
6. zajišťování přístupu ke všem kulturním formám prezentace reprodukčního umění;
7. podpora dialogu mezi kulturami a kulturní rozmanitosti;
8. podpora tradice lidové slovesnosti;
9. zpřístupňování všech druhů obecních informací;
10. poskytování informačních služeb místním podnikům, sdružením a zájmovým skupinám;
11. podpora rozvoje informační a počítačové gramotnosti;
12. podpora a podíl na všech akcích a programech zabývajících se odstraňováním negramotnosti, resp. - je-li to třeba - podněcování takových aktivit.

Financování, legislativa a síť

Služby veřejných knihoven musí být v zásadě bezplatné. Zodpovědnost za provozování veřejných knihoven náleží místním a státním úřadům. Činnost veřejných knihoven musí být založena na speciální legislativě a financována místní samosprávou a státní správou. Musí být nezbytnou součástí jakýchkoli dlouhodobých programů zabývajících se kulturou, zpřístupňováním informací, gramotností a vzděláváním. V zájmu celostátní koordinace a kooperace knihoven musí legislativa a strategické plány rozvoje definovat a podporovat budování celostátní sítě knihoven založené na sdílených standardech služeb.

Síť veřejných knihoven se buduje ve vztahu k národním, regionálním, vědeckým a specializovaným knihovnám a školním, vysokoškolským a universitním knihovnám.

Řízení a organizace

Veřejná knihovna si na základě potřeb své obce vypracovává jasný plán, ve kterém si definuje účel, priority a služby. Musí být efektivně organizována a udržovat profesionální úroveň své činnosti.

Veřejné knihovny spolupracují s odpovídajícími partnery, např. skupinami uživatelů nebo s odborníky na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni.

Služby veřejné knihovny musí být fyzicky dostupné kterémukoli občanu obce. Předpokládá to dobré situování budovy knihovny, zajištění dobrých podmínek pro četbu a studium, vybavení přiměřenou technikou a vymezení výpůjční doby v čase výhodném pro uživatele. Samozřejmostí je poskytování služeb mimo budovu knihovny občanům, kteří do ní nemohou docházet.

Knihovnické služby se musí přizpůsobit odlišným potřebám obcí ve venkovských a v městských oblastech.

Knihovník je aktivním spojovacím článkem mezi uživatelem a knihovními fondy. Předpokladem zabezpečení dostatečné úrovně služeb je knihovníkova odborná kvalifikace a jeho další vzdělávání.

Knihovna napomáhá uživatelům při využívání fondů a služeb pořádáním odpovídajících kursů a školení.

Provádění ustanovení Manifestu

Vyzýváme řídicí pracovníky působící na státní i místní úrovni a knihovnickou obec po celém světě, aby principy zde vyjádřené uskutečňovali.

Manifest je zpracován ve spolupráci s Mezinárodní federací knihovnických asociací a institucí (IFLA).